Lähettäjä: Lillsunde Pirjo (STM) [mailto:pirjo.lillsunde@stm.fi]
Lähetetty: 18. toukokuuta 2016 16:24
Vastaanottaja: Kinnunen Marjaana
Kopio: Terho Laura (STM)
Aihe: VS: Lisäselvitys työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle **K 10/2016 vp**

Hei,
kiitos asian ottamisesta esiin. Viemme terveiset lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn poikkihallinnolliseen virkamiestyöryhmään. Sekä naisten että miesten tekemään väkivaltaan tulee puuttua.

Väkivallan ehkäisyyn kehitetyt toimintamallit ovat käytössä myös miehille. Väkivallan tunnistamiseen kehitetty kartoitustyökalu MARAK koskee kaikkia, sukupuolesta riippumatta. Palvelut ovat myös kaikille, kuten turvakotipalvelut, auttava puhelin ja hoitopalvelut.

Maria Akatemian Demeter-työ on tehnyt pääkaupunkiseudulla jo vuodesta 2003 RAY:n tukemana naisspesifistä ennaltaehkäisevää perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyötä, jossa on erikoistuttu naisen henkisen ja fyysisen väkivallan dynamiikkaan. Demeter-työssä on haluttu tuoda esiin naisen piilotettu aggressiivinen puoli, joka yhteiskunnassa on tabu, sekä vastata naisten avuntarpeeseen tämän puolen tunnistamisessa ja kohtaamisessa.

Väkivallan tekijöille suunnatussa Jussi- auttamistyössä on annettu apua eri puolilla Suomea myös naisasiakkaille, jotka ovat halunneet ehkäistä tai lopettaa väkivallan käytön lähisuhteissaan ja tarvitsevat apua kriisinsä selvittämisessä. Ensi- ja turvakotien tiloissa on selvitetty myös siellä asukkaina olevien naisten omaa väkivaltakäyttäytymistä ja annettu apua väkivaltakierteen katkaisemiseen.

Miesten kokemaa väkivaltaa ovat Suomessa tutkineet mm. HEUNI:n Markku Heiskanen ja Elina Ruuskanen v. 2010 (Tutkimus: Tuhansien iskujen maa).

Tutkimusten mukaan naisiin ja miehiin kohdistuu väkivaltaa lähes yhtä paljon. Väkivalta ei ole kuitenkaan sukupuolittain tarkasteltuna samanlaista, vaan eroja liittyy sekä väkivallan kokemiseen, käyttöön, piirteisiin että sen seurauksiin. Naisiin kohdistuu väkivaltaa erityisesti parisuhteissa, perheissä ja työpaikoilla. Naisten kohdalla tekijä on entinen tai nykyinen kumppani useammin kuin miesten. Miehet puolestaan kohtaavat väkivaltaa naisia useammin julkisilla paikoilla ja tekijänä on useimmiten toinen mies.

Koska väkivalta ilmiönä on sukupuolittunutta, myös eri tyyppisen väkivallan torjumiseen suunnatut keinot ja eri tyyppisen väkivallan uhreille suunnatut palvelut ovat toisinaan, vaikka eivät aina, sukupuolisensitiivisiä. Rikoslakimme on lähtökohtaisesti sukupuolineutraali, ja sitä on toisinaan tutkijoiden toimesta kritisoitu juuri siksi, että tietyn tyyppiset väkivallanteot osuvat tunnusmerkistöjen piiriin toisia paremmin. Toisen tyyppiset teot tai laiminlyönnit taas saattavat herkemmin jäädä piiloon tai olla vaikeasti rikosoikeusjärjestelmässä tunnistettavia.

Sukupuolittuneen väkivallan ilmiöön liittyy usein myös valta-asetelma. Uhriutumista kasvattavia riskitekijöitä ovat esimerkiksi erilaisiin vähemmistöihin kuuluminen, mm. vammaisuus. Siksi väkivallan ehkäisyssä ja torjunnassa on erityistä merkitystä erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tunnistamisella, jotta heille voidaan tarjota soveltuvia palveluja. Palvelujen kehittämisessä väkivaltailmiön erityisyyksien ymmärtäminen on tärkeää, jotta palveluja voidaan tarjota erilaisten asiakkaiden tarpeisiin vastaten.

Suomea velvoittava Istanbulin sopimus tunnistaa myös miehet ja pojat perheväkivallan uhreina. Samalla se kuitenkin erityisesti tunnistaa joitakin aivan erityisesti naisiin kohdistuvan sukupuolittuneen väkivallan muotoja. Silti on hyvä muistaa, että kun esimerkiksi seksuaalisen väkivallan uhreille suunnattuja palveluja kehitetään, vaikka ylivoimaisesti suurempi osa ko. rikollisuuden uhreista on naisia, hyödyttävät kehittyvät palvelut myös miesuhreja. Mitä matalampi hoitoon ja tukitoimien piiriin pääsyn kynnys on, sen helpompi palvelujen piiriin on niin naisten kuin miestenkin hakeutua. Kiireellisimpinä kehittämiskohteina on sopimuksen ratifiointiin johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 155/2014) tunnistettu mm. 24/7 väkivallan uhreja palvelevan auttavan puhelimen perustaminen sekä seksuaalirikosten uhrien palvelujen kehittäminen. Kummankin palvelun kehittämisessä otetaan huomioon myös miesten tarpeet väkivallan uhreina.

Sopimus velvoittaa Suomea kehittämään myös väkivallan tekijöiden osalta palveluja ja ohjelmia, jotka tukevat väkivallatonta käyttäytymistä (Art. 16) Tältä osin Suomessa toteutetaan vuoden 2016 aikana yhteispohjoismainen

hanke, jonka tarkoituksena on kartoittaa eri Pohjoismaiden alueilla tarjottavat aikuisten välisen lähisuhdeväkivallan tekijöille suunnatut palvelut. Hanke tunnistaa lähisuhdeväkiväkivallan tekijöinä myös naiset. Kun Pohjoismainen kartoitus on valmis, voidaan mahdollisia kansallisia kehittämissuunnitelmia tehdä tarvittaessa sen tiedon pohjalta.

Kootusti lisätietoa väkivaltatilastoista Suomessa:
https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/tilastot/tilastoja-teemoittain#Vakivalta

Kootusti väkivaltatutkimusta Suomessa:
https://www.thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/ajankohtaista/tutkimustieto#Vakivalta

Uhrien hoitopolku julkaisuun linkki:
http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-625-4

Terveisin

Pirjo Lillsunde
Neuvotteleva virkamies
Sosiaali- ja terveysministeriö
Meritullinkatu 8, Helsinki

Lisäyksenä vielä äskeiseen sähköpostiviestiini alla olevat THL:stä saadut tiedot,
terveisin Pirjo Lillsunde

Lähetetty Windows Phonesta

Lähettäjä: October Martta
Lähetetty: 18.5.2016 16:05
Vastaanottaja: Lillsunde Pirjo (STM); Terho Laura (STM)
Aihe: VL: Väkivallasta

Alla vielä lisää siihen miehet uhrina ja palveluissa –vastaukseen:

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmassa:
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3

ja siellä s.15:
”Poikien ja miesten kokema seksuaalisuutta loukkaava väkivalta on vielä vaietumpi asia kuin naisten. Miesuhreja on vaikeampi tavoittaa avun piiriin ilman erityisesti pojille ja miehille suunnattuja palveluja. Poikien Talo on Kalliolan Nuoret ry:n nelivuotinen (2011–2014) kehittämishanke, jonka kohderyhmänä ovat 10–28-vuotiaat erityisessä syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet. Poikien Talon matalan kynnyksen toimintojen avulla toteutetaan kannattelevaa ja vakauttavaa ohjaavaa työtä seksuaalista kaltoinkohtelua ja väkivaltaa kokeneiden poikien ja nuorten miesten auttamiseksi ja tuetaan poikien ja nuorten miesten psykososiaalista kasvua ja kokonaisvaltaisen sukupuoli-identiteetin kehittymistä.”

Äitiysneuvolaoppaassa:
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110521/THL_OPA2013_029_verkko.pdf?sequence=3
ja siinä s. 30 miehet neuvolassa kehotetaan kysymään isiltä ja äideiltä kummaltakin ja erikseen heidän kokemastaan väkivallasta.

Edelleen:

Seli-toimintaohjelmassa s .152-170, s 161 puhutaan erit miesten tarpeiden huomioonottamisesta
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO9.3.2016.pdf?sequence=3

Äitnlaoppaassa s. 220-226 ja erit miehet
221. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110521/THL_OPA2013_029_verkko.pdf?sequence=3

Terveisin Martta
(sekä Reija, Suvi ja Katriina)